

תבורי לפני קולנוע "היכל".
עוד יהיה נחמד!

תאמיני לי, שיכולתי לגרום לכך שתתארגנה הפגנות נגדיות. מה זו בעיה בשבילי להביא הנה 50,000 איש שמתנגדים לכפיה הדתית ולעשות הפנינג. אבל אני לא מעוניין. לרעתי, ההפגנה של ר"צ מיותרת לחלוטין.

אני לא מבין כך את הדברים. אני חושב שצריך להתעלם מההפגנות של הדתיים. הם יודעים טוב מאוד שיש להם בעיה עם ראש־עיר שלא יותר על עקרונותיו.

שמעתי שיש אורחים בפתח־תיקווה שהתי ארגנו כדי להגן על ראשי־עירייה. הם מתכוונים להחזיר מידה כנגד מידה לרבנים בהטרדות טלפוניות. אם הם מציקים לי בהטרדות האלה שזה יציק גם להם.

היום אני מנוע מלנהוג בצורה חופשית בעיר שלי, כי הם מטרידים אותי בכל מקום. אבל אני אטפל בהם. לא אברח מהרחוב ואצא כרלת צרדית, כי אם אעשה זאת, הם ישיגו בדיוק את מה שהם רוצים.

איזה סוף אתה צופה לפרשה הזאת?

עם ישראל הוא עם חכם. אנשים יתפכחו. בקבוצה הקטנה יחסית של הגרעין הפאנאטי, צריך לטפל בדרכים לא שיגרניות. אין לך מושג כמה הם מטרידים אותי בכל שעות היום והלילה, אם זה בניבולי־פה או במכתבים.

גם בשבת הם מטרידים אותך?
בשבת יש לי יום מנוחה. הם נהגו לבוא עם

"אך אחד לא יכול לאלץ אותי בעניין קולנוע, היכל! יכולים לשכנע, להסביר, לרחוץ, אבל לא לאלץ"

רמקול ליד בתי. פה התערבו השכנים וסילקו אותם. יום אחד ישבתי עם חבר מועצת־העירייה בבית־קפה במרחוב. לא עברו שלוש דקות והם התחילו להטריד אותי. אורחים רצו להרכיב להם ממש מנעתי מהם בכוח, אבל בבית־הקפה כבר לא יכולתי לשבת.

תארי לך שאני רוצה לשבת עם אשתי בבית־קפה. זה לא אפשרי, במילים אחרות, אני לא אורח חופשי בעירי.

יש הטרדות בלי סוף. היו יותר קשות. היום זה טלפונים ומכתבים. פעם זה היה יותר גרוע. אני לא רוצה לספר על סוג ההטרדות. ביטויים, שאני מתבייש לחזור עליהם. כמוכן שכדונגה זו ממש מילת־חיבה לעומת יתר הביטויים. הם מסוגלים להרים טלפון לאשתי ולשאול אותה. מתי יבוא אליך קליינט? או להגיד לבתי בת ה־14, שעונה על הטלפון. אני יכול להיות הסרסור שלך.

הבת שלך נבהלת מההטרדות האלו?
אני לא אבא של ליסה. אני אבא של ליאת. ליסה נכנסה להיסטריה כשמישהו דיבר איתה בטלפון, אבל זו ליסה של הליכוד. ליאת, בתי, לא (המשך בעמוד 47)

סרט. כמו בקולנוע רב חן בתל־אביב, אך גם לסרטים.

קיימת טענה כאילו אתה בעקשנותך עם קולנוע "היכל", מפריע לשימעותן סרס להקים קואליציה עם הדתיים?

אני רוצה בכל ליבי שתקום קואליציה. מי שאומר שאני מפריע, לא מכיר אותי. קודם כל, צריך להחליף את הממשלה ומייד, אז שאני אפריע להחלפת הממשלה?

ובכל זאת, אתה מתעקש על קולנוע "היכל" ומערים קשיום על מוסלגתך?

אני לא יודע מי סיפר לך את הסיפורים האלה. אני שומע כל הזמן את הרכילות הזאת, אבל לא שמעתי אותה באופן ישיר מאף גורם מוסמך.

נניח ששימעותן סרס יבוא אליך ויגיד: תבורי, אתה צריך לוותר בקולנוע "היכל", אין ברירה, כיצד תנהג?

לא צריך לוותר בקולנוע היכל. לדתיים יש ררך משלהם לוותר. הם מוצאים פירוש למה שנוח להם. אספר לך מה שסיפר לי אחד הארמו"רים כשבאתי אצלו לדבר על היכל. הוא סיפר לי את הסיפור על התלמיד החכם שתקף אותו ויצרו והלך לבית־כושט וקיים יחסים עם זונה. דבר חמור ביותר. באו אל הרבי ואמרו לו: מה עושים עם התלמיד חכם? קרא אליו הרבי את התלמיד, ושאל אותו: מה קרה לך? אמר לו התלמיד, רבי, תקף אותי היצר והייתי צריך. השיב הרבי: צריך, צריך. והוציא הלכה, הקובעת כי תלמיד חכם שתקף אותו ייצרו, ילבש שחורים שאיש לא יכיר, ויילך לעיר סמוכה, ששם איש לא מכיר ויפסק את צרכיו. את רואה, גם אצל הדתיים, כשצריך צריך. אז לא צריך להיכנע להם כל־כך מהר.

אינך מוכן אפילו ללכת לקראתם, לא למכור כרטיסים בשבת, למשל?

אני מוכן שלא ימכרו כרטיסים בשבת, אבל זה לא מקובל על הרבנים בפתח־תיקווה. הם טיפסו על עץ גבוה ולא יודעים איך לרדת ממנו. מי זה בכלל הרב סלומון? הוא היה פה איזה מנהל ישיבה קטנה. מינו אותו כרב של פתח־תיקווה, כי חשבו שהוא יושב בשקט ולא יעשה צרות. תגידי לי, הרב פרנקל הרגיו פעם מישהו בתל־אביב, רב פעם עם חלק מהאוכלוסייה? הרב לא יושב בבית שבת ברמת־גן? אומרים לי סטאטוס־קוו. מה זה סטאטוס־קוו? אני לא מוראג. עוד תראי, אנחנו מתלבשים על הקולנוע, מחליפים כסאות, עוד יהיה נחמד מאוד בקולנוע היכל אחרי השיפוצים.

ואתה לא מוראג מהסלמה של הפגנות הדתיים?
כושר ההסתגלות של הדתיים רציני מאוד. הם יודעים לעשות יפה מאוד את התשבון של מה ירוויחו ומה יפסידו.

אבל אצלם זה עיקרון?
אצלם זה עיקרון, ומה אצלי? אם אני סוגר את קולנוע היכל, אני צריך לוותר על עיקרון שהוא בשבילי השקפת־עולם. אני לא פוחד, לא מארון ויניצקי שמכנס מסיבות עיתונאים ולא מהדתיים. בזמן שהם מפגינים אני הולך למערון מופת. לא מדיר את רגלי מפעילות תרבותית בליל־שבת. בינתים, מי שרוצה ללכת לקולנוע, צריך לעבור את גוש הארם שצועק. שאבס, אבל אל תדאגי. עוד יבוא יום שתושבי פתח־תיקווה ילכו לקולנוע בלי הלווייה הזו.

יש פה אוכלוסייה יחסית קטנה של חרדים. בקריטריונים של בחירות אין להם אפילו את המינימום של 1,700 קולות. כדי להכניס נציג לעירייה. כשיש פה הפגנה הם מגיעים מכני־ברק משימחת־משה ומגני־תיקווה. פה בפתח־תיקווה, יש רק כמה מאות מישפחות חרדיות.

זהם מוכנים לעבור את עבירת תחום המושב למען ההפגנה?
אל תשכחי שהם עושים את זה למען השבת, והשבת קודמת לכל.

האם סגירת קולנוע "היכל" היא בבחינת טאקטיקה שאתה נוקט כדי להרגיע את הרוחות?
וראי שלא! קולנוע היכל עומד על תילו כבר 50 שנה. הוא שייך למועצת־הפעלים ובלי כל קשר לשבת תבעתי מהמועצה שהקולנוע יהיה ראוי לשמו. זהו מיכנה ישן, שיש לו חלל גדול וכיסאות לא נוחים. אני רוצה שהוא יהפוך לרבי־היכל, כמו קולנוע רב חן. שיהיו בו שלושה אולמות, עם כסאות נוחים, ויציגו בו שלושה סרטים ברומנטית. זה שזה נפל היום, כשיש הפגנות של הדתיים, שטויות. אני לא מתרגש, לא מהדתיים ולא מהשיפוק.

ובכל זאת, יש המוענים כי אתה מתעקש לחינם על קולנוע "היכל". ממילא כמעט לא באים אנשים לצפות בסרטים של ליל שישי ובשביל מיספר כזה מצומצם של צופים כדאי היה

"אין בעולם ראש־מיכנה שיכול לבוא ולהגיד לי: אתה לא מוצא חן בעיני, אני אקבע בשבילך"

לסגור את "היכל" ולהחזיר את השקט לפתח־תיקווה. שטויות! אנשים לא באים להיכל מאותה סיבה שאמרת לך קודם. הקולנוע ישן ולא נעים

האם ניסית לדבר איתם שנים אל שנים, בצורה תרבותית?
מאות שעות של ויכוחים עם רבנים אני צובר לזכותי, ואני אומר להם שאני לא רואה את עצמי חוטא ושלא ישחיתו את דבריהם בהטפות־מוסר. ואני מסביר להם שלא מקובל עליי שבשל התפתחות היסטורית בעם היהודי, קפאה השמרנות. אני אומר להם שהגדרה בתורה, שאין בעיניי יפה ממנה ושהיא נאדרת ונחרת והומאניסטית, היא שאפשר לפרשה ושהתחילו לפרשה מיום שניתנה. ואני אומר להם, שכאשר כתוב, לא תבעירו אש בכל מושבותיכם" הכוונה היתה שכרי להבעיר אש צריך היה לצאת ליער ולקושש עצים ולסחוב את העצים הביתה ואחר־כך לעבוד קשה כדי להרליק את האש, ואז היתה השבת מחוללת, כי במקום לנוח הברואים היה עובד כדי להרליק את האש ואחר־כך כדי לשמור עליה. אבל היום, כשאני לוחץ על הצמיח האלקטרוני שלי, או על מתג החשמל, איפה יש כאן עבודה?

אבל הם רוצים להישאר קפואים בתפיסתם. שישארו. אני לא מוכן שהם יכפו עלי את השקפתם, כי בשבילי התענוג הגדול ביותר הוא לנסוע עם מישפחתי לפיקניק בשבת, ומה הם רוצים, שאני לא אסע רק מפני שהפסקו לפרש איזה פסוק לפני מאות שנים?

אני יושב ומדבר איתם. ואחד הארמו"רים אומר לי מאו שהאמוראים נסתלקו מן העולם, אין מי שפירש את התורה. וכאן בעצם מסתתמות טענותיי. וכשאני אומר לו — מדוע לא יפרשו אחרים? הוא אומר — יש דברים שלא שואלים עליהם שאלות. וברגע שהוא מעלה טיעון כזה, אנחנו חוזרים אל הבעיה העיקרית, האמונה. שיש בה יסוד פאנאטי, שאין בה יכולת להתפשר עם אנשים אחרים.

היו לי פגישות מאוד מעניינות עם רבנים וארמו"רים, ומה שקורה, שגם כאשר הם מגלים פתיחות — לא יותר, אבל פתיחות — ברגע שהו יוצא החוצה: הם חוזרים כהם מהדברים שאמרו לי בארבע עיניים. פיתאום הרבנים האלה הנאורים, שהבינו על מה אני מדבר כששוחחנו בארבע עיניים, מתחילים לזרוק מישפטים כמו "שבת קודש" ו"יהרג ובל יעבור".

ובכל זאת, איך אתה מסביר את זה שמהפגנה נגד הילול השבת הפכה פרשת קולנוע "היכל" להיסטריה של הדתיים?

תנועה מיוזמת של מפגין דתי בליל־שבת השבוע. צריך לדעת לטפל בנבלות האלה!

אלה הרי טאקטיקות שלהם. כנדאי שיש מי שמתנגד מתוך אמונה עמוקה לפתיחת קולנוע היכל, אבל כל ההיסטריה הזו נובעת מהטאקטיקה של הרבנים, שרוצים לקיים את מיסגרת ההפגנה, ואם לא ייפכו את זה להיסטריה, קיימת סכנה שאנשים לא יבואו. ישנה הקבוצה החרדית, המכנה את עצמה "קומנור". הקבוצה הזו נלחצת למחסום וצועקת "תבורי נאצי", מסביב לקומנור מתגודדים הדתיים שכאים במיצות הרבנים. אדם דתי, גם בקרב אוכלוסיית הכיפה הסרוגה, כשהרבנים שלו מבקשים ממנו לבוא ולהפגין, אומר — בשביל השבת אני אצא

האם המפגינים החרדיים כולם תושבי פתח־תיקווה?
אלה הרי טאקטיקות שלהם. כנדאי שיש מי שמתנגד מתוך אמונה עמוקה לפתיחת קולנוע היכל, אבל כל ההיסטריה הזו נובעת מהטאקטיקה של הרבנים, שרוצים לקיים את מיסגרת ההפגנה, ואם לא ייפכו את זה להיסטריה, קיימת סכנה שאנשים לא יבואו. ישנה הקבוצה החרדית, המכנה את עצמה "קומנור". הקבוצה הזו נלחצת למחסום וצועקת "תבורי נאצי", מסביב לקומנור מתגודדים הדתיים שכאים במיצות הרבנים. אדם דתי, גם בקרב אוכלוסיית הכיפה הסרוגה, כשהרבנים שלו מבקשים ממנו לבוא ולהפגין, אומר — בשביל השבת אני אצא

מכיוון שאני לא מושגע לקולנוע. אבל אני בהחלט הולך לפעילות של מופת שמתקיימת כליל שיש בניין קולנוע היכל. לא רואה סרט, אבל משתתף בהוצאת ובסימפוזיונים. אולי כשהקולנוע יהיה משופץ ויהיה נעים לראות בו